

ORTAÖĞRETİM
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

ÇALIŞMA DEFTERİ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI 9

Ünite

MASAL - FABL

Konu

- Masal
- Masal Planı
- Fabl
- Fabl Planı
- Dil Bilgisi

OGM MATERYAL

3. SAYI

http://ogmmateryal.eba.gov.tr

ÖN SÖZ

Sevgili Öğrenciler,

Bu çalışma defterinde öğretim süreçleri içerisinde kazandığınız bilgi ve becerileri kullanmanıza olanak tanıyacak çeşitli düzeylerde ve yapılarda etkinlikler bulunmaktadır. Bu etkinliklerle hem okulda işlemiş olduğunuz konuları tekrar etme hem de akademik gelişiminizi izleme imkânı bulacaksınız. Bu amaçla hazırlanan çalışma defterinde yer alan etkinlikler, bilişsel alan basamaklarını içerecek şekilde yapılandırılmıştır.

Çalışma defterinde boşluk doldurma, eşleştirme, çoktan seçmeli, açık uçlu, kısa cevaplı madde tipi etkinliklerinin yanı sıra bil-bul-çöz, kelime avı ve sudoku gibi içeriklerle keyifli vakit geçirmenizi sağlayan etkinlikler de yer almaktadır. Ayrıca "Hatırlıyor muyum?" bölümüyle akademik açıdan öz değerlendirmenizi yapabilecek ve eksik olduğunuz konuları karekodlar aracılığıyla tekrar etme fırsatı bulacaksınız.

Alanında yetkin uzmanlarca titizlikle hazırlanmış olan bu çalışma defteri ile akademik gelişiminize katkı sunmayı amaçlamaktayız. Bu çalışmanın eğitim hayatınızda olumlu yansımalarını görmek dileğiyle...

Hatırlıyor muyum?

Aşağıdaki bilgileri hatırlayıp hatırlamadığınızı ilgili bölüme işaretleyiniz. Puan durumunuza göre aşağıdaki karekodları okutarak konu eksiklerinizi tamamlayınız.

1	Masallarda yer ve zaman belirsizdir. Olaylar, hayalî mekânlarda ve belirsiz geçmiş zamanda geçer.	Hatırlıyorum 2 Puan ☐ Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐ Hatırlamıyorum 0 Puan ☐
2	Masallar iyi ile kötünün mücadelesini anlatır, masalın sonunda iyilik üstün gelir. İyiler ödüllendirilir, kötüler cezalandırılır.	Hatırlıyorum 2 Puan ☐ Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐ Hatırlamıyorum 0 Puan ☐
3	Masallarda yalın, duru bir dil ve anlatım söz konusudur. Anlatımda söylenmesi güç kelimelere, ayrıntılı betimlemelere yer verilmez.	Hatırlıyorum 2 Puan ☐ Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐ Hatırlamıyorum 0 Puan ☐
4	Halk arasında dilden dile söylenerek gelecek kuşaklara aktarılan masallar, sonradan yazıya geçirilmiştir.	Hatırlıyorum 2 Puan ☐ Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐ Hatırlamıyorum 0 Puan ☐
5	Hint edebiyatındaki *Pançatantra* adlı eser ile Beydeba'nın yazdığı *Kelile ve Dimne*, Doğu'daki ilk masal / fabl örnekleridir.	Hatırlıyorum 2 Puan ☐ Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐ Hatırlamıyorum 0 Puan ☐
6	*Binbir Gece Masalları* birçok dile çevrilmiş, yüzyıllarca geniş bir coğrafyada dilden dile dolaşmış, edebiyatta ve sinemada defalarca işlenmiştir.	Hatırlıyorum 2 Puan ☐ Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐ Hatırlamıyorum 0 Puan ☐

Hatırlıyor muyum?

No	İfade	Hatırlıyorum 2 Puan	Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan	Hatırlamıyorum 0 Puan
7	Grimm Kardeşler olarak tanınan Jacob (Yakop) ve Wilhelm (Vilhelm) Grimm, Almanya'da halk arasında yaşayan masalları derleyerek 1812 yılında *Çocuk ve Yuva Masalları* adıyla yayımlamışlardır.			
8	Türk edebiyatında Uygur Dönemi eseri olan *Kalyanamkara ve Papamkara* masal özelliği gösteren ilk eserlerdendir.			
9	XIX. yüzyıldan itibaren, Türk Halk Edebiyatının sözlü ürünleri içinde "kıssa" adıyla anılan masal için "mesel" sözcüğü kullanılmaya başlanmıştır.			
10	Halkın dilinde yaşayan masalları Pertev Naili Boratav, Eflatun Cem Güney, Naki Tezel gibi araştırmacılar derleyerek yayımlamıştır.			
11	Masallarda padişah, Hızır, derviş, hükümdar, Keloğlan vb. iyiliği temsil ederken devler, cadılar, vezirler vb. kötülüğü temsil eder.			
12	Hayvanlar fablda kurnazlık, cesaret, kibir, kıskançlık, kahramanlık gibi insani özellikleri temsil edecek şekilde yer alır; bunun için fabllarda genellikle teşhis ve intak sanatlarından yararlanılır.			

Hatırlıyor muyum?

13 Amerikalı yazar Richard Bach'ın (Riçırt Bah) *Martı*, İngiliz yazar George Orwell'in (Corç Orvıl) *Hayvan Çiftliği*, Fransız yazar Antoine de Saint-Exupéry'nin (Antuen dö Sant Ekzuperi) *Küçük Prens* gibi eserleri fabl türünden etkilenilerek yazılmıştır.

Hatırlıyorum 2 Puan
Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan
Hatırlamıyorum 0 Puan

14 Gülşehri'nin XIV. yüzyılda Farsçadan çevirdiği *Mantıku't- Tayr* adlı eser fabl özelliği göstermektedir. XV. yüzyılda Şeyhî'nin yazdığı *Harnâme*, Türk edebiyatındaki ilk fabl örneğidir.

Hatırlıyorum 2 Puan
Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan
Hatırlamıyorum 0 Puan

15 Dönemine göre yalın bir dille yazılan *Harnâme*, 126 beyitten oluşan bir mesnevidir. Sanatçı, bu eserde, insanlar arasında geçebilecek olayları teşhis ve intak sanatlarından yararlanarak hayvanlar aracılığıyla anlatmıştır.

Hatırlıyorum 2 Puan
Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan
Hatırlamıyorum 0 Puan

DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ

PUAN	PUAN	PUAN	TOPLAM PUANINIZ
00-19	20-23	24-30	
KONUYU TEKRAR ETMELİSİNİZ	ÇALIŞMALISINIZ	ÇOK İYİ	

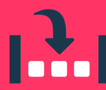
Tüm maddelerin konu özeti

Eşleştirme

Aşağıda verilen I. sütundaki ifadeleri II. sütundaki ifadeler ile eşleştiriniz.

1	*Karga ile Tilki*	Beydeba	A
2	*Ağustos Böceği ile Karınca*	George Orwell	B
3	*Bremen Mızıkacıları*	La Fontaine	C
4	*Çirkin Ördek Yavrusu*	Ezop	D
5	*Kelile ve Dimne*	Tahir Alangu	E
6	*Billur Köşk*	Andersen	F
7	*Küçük Prens*	Grimm Kardeşler	G
8	*Hayvan Çiftliği*	Antoine de Saint- Exupéry	H

Boşluk Doldurma

Aşağıda karışık olarak verilen kavramları metinde doğru boşluklara yerleştiriniz.

La Fontaine	*Mesnevi*	evrensel	Namık Kemal	kalıp
Mantıku't-Tayr	*Billur Köşk*	Şeyhî	dilek	öğüt
döşeme	masal	*Ezop Masalları*	Şehrazat	*Pançatantra*
öyküleyici	*Kibritçi Kız*	sanatsal	*Binbir Gece Masalları*	
tekerleme	Andersen			

1. .... ; genellikle halkın yarattığı, ağızdan ağıza, kuşaktan kuşağa sürüp gelen, olağanüstü kişilerin başından geçen olağan dışı olayları anlatan edebî türdür.

2. Masallar; olaya dayalı, ... metinlerdir. Genellikle bir .... ile başlar.

3. Masalların başında, ortasında ve sonunda .... sözlere yer verilir.

4. Masallarda iyilik, güzellik, doğruluk, yardımseverlik gibi .... değerler yer alır; dinî ve millî ögelere yer verilmez.

5. Masallar; döşeme, serim, düğüm, çözüm ve .... bölümlerinden oluşur.

6. ...., dinleyicinin ilgisini çekme amacı taşıyan tekerleme bölümüdür.

7. Eski Yunan'daki ...., bilinen en eski masal / fabl örnekleridir.

8. Arap ve İran kaynaklı ...., Doğu toplumlarının hayal dünyasının ürünüdür. Masalların anlatıcısı ....'tır.

9. .... masalıyla tanınan Danimarkalı yazar .... 1835 yılında *Çocuk Masalları* adlı eserini yayımlamıştır.

10. Osmanlı Dönemi'nde sözlü gelenekten derlenerek hazırlanan ...., ilk Türk masallarındandır.

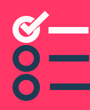
11. Masal sözcüğünü gerçek anlamına bağlı olarak kullanan ilk sanatçı ....'dir.

12. XIII. yüzyılda Mevlana'nın ....'sinde fabl özelliği taşıyan parçalara rastlanmaktadır.

13. Olaya dayanan diğer türlerde olduğu gibi fablda da .... anlatıma başvurulur.

14. Gülşehri'nin XIV. yüzyılda Farsçadan çevirdiği .... adlı eser fabl özelliği göstermektedir.

15. .... , Tokuzlu köyüne giderken tımarın eski sahiplerinin saldırısına uğramış; başına gelenleri *Harnâme*'de sembolik biçimde anlatmıştır.

Çoktan Seçmeli

Aşağıda yer alan çoktan seçmeli soruları cevaplayınız.

1 ve 2. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

İnsanın karakteri ve kişiliği çocukluk döneminde şekillenmeye başlar. Bu dönemde yaşadıkları, dinledikleri, gördükleri ile kişinin mizacı, karakteri yoğrulur. Bu nedenle eskiler "Kişi yedisinde neyse yetmişinde de odur." demiştir. İşte masalların önemi burada ortaya çıkar. Masallar çocukların toplumsal hayatta yerlerini almaları için gerekli bilgi, beceri ve anlayışları elde etmelerine yardım eder. Çocuğun düş gücünün, söz varlığının zenginleşmesini sağlar. Çocuk, zengin hayallerle süslenmiş olağanüstü hikâyeler ile soyut düşünmeyi ilk defa tecrübe eder. Çocuk, içinde yetiştiği kültürün ve geleneğin kodlarını yine masal ile öğrenir. Masallar aynı zamanda kültürel aktarımın bir nesnesidir. Çocuk önceki nesillerin kültürlerini büyüklerinden duyarak öğrenir. <u>Masalsız geçen bir çocukluk ile inşa edilmiş hayatlar kupkuru bir çölü andırır.</u>

1. Bu parçadan aşağıdaki yargılardan hangisine <u>ulaşılamaz</u>?

A) Masallar ağızdan ağıza kuşaktan kuşağa aktarılarak oluşur.

B) Toplumlar masallar ile çocukları eğitmeyi amaçlarlar.

C) Çocuk toplumsal değerleri masallar aracıyla öğrenir.

D) Masal anlatımı kelime dağarcığının gelişmesini sağlar.

E) Kişiliğin olumsuz etkilenmemesi için gerçekçi olaylar anlatılır.

2. Parçada altı çizili cümle ile masalın hangi özelliği vurgulanmıştır?

A) Masallar sözlü kültürde ortaya çıkmış bir türdür.

B) Masallarda genellikle olağanüstü olaylar anlatılır.

C) Masalar ile renkli ve farklı düşünceler gelişir.

D) Masallar çocuğun dil gelişimini olumlu etkiler.

E) Masallar ile çocuk soyut düşünmeyi öğrenir.

3. Bir varmış, bir yokmuş. Allah'ın kulu çokmuş. Çok söylemesi günahmış, hikâye söylemesi sevapmış. Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde bir padişahla karısının büyük bir derdi varmış. Günlerden bir gün padişah odasına oturmuş, derin düşüncelere dalmıştı. Sultan yanına gelerek:

"Ne yapalım?" der; derdini veren, dermanını da verir. Sen hele bir yolculuğa çık.

Bunun üzerine padişah vezirlerini alarak atlara binip yola düşmüşler. Saatleri günler, günleri haftalar, haftaları aylar kovalamış. Bir de arkalarına bakmışlar ki bir çuvaldız boyu yol yürümüşler. Oturup dinlenmek için bir yerde konaklamışlar. Bir de bakmışlar ki karşı tepeden garip bir şey uçup geliyor. Beklemişler, beklemişler... Bir de görmüşler ki yaklaşan ateş topacı, nur yüzlü, ak sakallı bir ihtiyar. Yanlarına yaklaşınca: "Merhaba padişahım." demiş.

Bu parça için aşağıdakilerden hangisi <u>söylenemez</u>?

A) Öyküleyici ve betimleyici anlatım kullanılmıştır.

B) Konu ile ilgisiz cümlelere yer verilmiştir.

C) Hayal ürünü durum ve olaylar söz konusudur.

D) İlahi bakış açısına daha çok yer verilmiştir.

E) Teşhis ve intak söz sanatları kullanılmıştır.

4. Masallarda bir dizi olağanüstü özellikle donatılmış, olağanüstü olaylarla karşılaşan kahramanlar yer alır. Zaman kavramı belirsiz, mekânlar ise Kafdağı, Periler Ülkesi gibi hayalîdir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi bir masaldan alınmış olamaz?

A) Vakti zamanında çok iyiliksever bir padişah varmış. Fakirlere ramazanlarda yiyecek, bayramlarda giyecek dağıtırmış. Yılda bir gün de sarayının karşısındaki çeşmenin bir musluğundan yağ, bir musluğundan da bal akıtır, herkesin duasını alırmış.

B) Bunun üzerine padişah vezirlerini alarak atlara binip yola düşmüşler. Saatleri günler, günleri haftalar, haftaları aylar kovalar. Bir de arkalarına bakarlar ki bir çuvaldız boyu yol yürümüşler. Oturup dinlenmek için bir yerde konaklamışlar.

C) Çaydanlığın özel olarak korunduğu yerdeki birçok eşya hep hayranlıkla çaydanlığa bakarmış. Onun yerinde olmak, onun kadar değer görmek isterlermiş. Çaydanlık ise camın dışında duran en ufak rüzgârda bile sallanan vazodaki çiçeklere bakarmış.

D) Birden ağaçların arasından sesler gelmeye başlamış. Bahçedeki tüm çocuklar o yöne doğru koşmaya başlamış. Kimse sesin geldiği yerde ne olduğunu bilmiyormuş. Tüm çocuklar toplanınca biri cesaret edip dalları aralamış ve küçük bir kedi görmüş.

E) Prens kurda kendisini uyardığı için teşekkür etmiş. Güçlükle tırmandığı o yüksek duvardan sarayın içine girebilmiş. Kafesin içindeki ateş kuşunu eliyle koymuş gibi bulmuş. Çünkü kurt ona her şeyi apaçık anlatmış.

5. Nazan: Kısa öykülerden oluşan bu türde teşhis ve intak sanatlarından yararlanılır.

Mesut Can: Türk edebiyatında Uygur Dönemi'nde, *Kalyanamkara ve Papamkara* bu türün özelliğini taşıyan ilk eserlerdendir.

Ali: Doğu edebiyatında bu türün ilk örneklerine eski Hint edebiyatında *Pançatantra Masalları*'nda rastlanır.

Elif: La Fontaine bugüne kadar nesir olarak yazılmış ve anlatılmış *Ezop Masalları*'nı manzum biçimde tekrar kaleme almıştır.

Aysel: Pertev Naili Boratav ve Eflatun Cem Güney'in derlemeleri önemli yer tutmaktadır.

Bir edebiyat öğretmeninin sorduğu "Fabl ile ilgili bildikleriniz nelerdir?" sorusuna öğrenciler yukarıdaki gibi cevap vermişlerdir.

Hangi öğrencilerin verdikleri cevaplar fabl türü ile ilgilidir?

A) Nazan - Mesut Can - Elif

B) Mesut Can - Ali - Aysel

C) Nazan - Elif - Aysel

D) Nazan - Ali - Elif

E) Ali - Elif - Aysel

6. Aşağıdakilerden hangisi bir fabldan alınmış olamaz?

A) Rüzgârın, ağaçların aşılanmasında, yaprak ve çiçek açmasında büyük bir öneme sahip olduğunu anlamışlar. Durumu kavak ağacına da anlatmışlar. Ancak kavak ağacı dizini ne kadar dövse de rüzgârı geri getirememiş. Böylece diğer ağaçlar gibi kavak ağacı da zamanla kuruyup gitmiş.

B) Bir köpek ormanda gezerken kurtla karşılaşmış. Hasta ve çok zayıflamış kurt, ayakta zor durabiliyormuş. Köpek kurdun haline çok üzülmüş. "Ne kadar kötü görünüyorsun böyle kurt kardeş? Herkes bizi düşman bilse de, biz uzaktan akrabayız. Doğrusu sana yardım etmek isterim." demiş.

C) Salyangoz buna çok sevinmiş. "Ne duruyoruz! Hemen gidelim." demiş. Böylece düşmüşler yola. Tırtılın kapısını çalmışlar. Gelen misafirleri dinleyen tırtıl, boyalarını ve fırçasını alıp çalışmaya başlamış. Sonunda salyangozun evine çok güzel desenler çizmiş. Salyangoz yeni görüntüsünü beğenmiş.

D) Tilkinin iyiliği tutmuş bir gün! Leyleği yemeğe buyur etmiş. Bizde misafir umduğunu değil bulduğunu yer, demiş. Meğer tilkinin cimrisi hepsinden betermiş. Bir çorba çıkarmış topu topu, o da sulu mu sulu. Hem neyde getirse beğenirsiniz? Tabakta. Leylek gagasıyla uğraşmış durmuş içmek için çorbayı.

E) Keçileri tekrar saymaya karar vermişler. Her seferinde bir fazla çıkıyormuş sayı. Nerede hata yaptık diye düşünürken akıllarına köpekleri gelmiş. Feneri keçilerin üzerine tekrar tutunca anlamışlar ki keçi diye köpeği de sayıyorlar. İçleri rahat edince eve dönüp yarım bıraktıkları çorbanın başına geçmişler.

7. Aşağıdaki sorulardan hangisine verilen yanıt, sıfat görevinde kullanılamaz?

A) — Genellikle hangi tarz filmler seversin?
— Macera

B) — Kaçıncı sayfada kaldın?
— Yirminci

C) — Haftada kaç gün spor yapıyorsun?
— İki

D) — Büyük harfle yazılan isimler hangileridir?
— Özel

E) — Hangi beden elbiseleri tercih ediyorsun?
— Büyük

8. Çocuklar gerçekler arasında yetişkinler gibi (I) mantıksal ilişkiler kuramazlar. Onların zihin dünyasında kendilerince bir (II) işleyiş vardır ve bu dönemde hayal gücü büyük önem (III) taşır. Masalın fantastik (IV) boyutunun, bir yönüyle gerçek bir yönüyle hayal ürünü öğeler içermesi bu dönem çocuğunun büyük ölçüde ilgisini çeker. 4 ila 8 yaşları arasında çocukların yaşamlarında düş gücü ciddi anlamda önem taşımaktadır. Bu noktada (V) masalın mantığı ile çocuğun mantığı birbirine yakındır.

Bu parçadaki altı çizili sözcükler ve işlevleriyle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

A) I. sözcük benzetme ilgisi kuran bir edattır.
B) II. sözcük basit yapılı, sayı sıfatıdır.
C) III. sözcük yüklemi nitelediği için zarftır.
D) IV. sözcük zarf görevinde kullanılmıştır.
E) V. sözcük somut anlamlı bir isimdir.

9. Aşağıdakilerin hangisinde sıcak sözcüğü farklı bir görevde kullanılmıştır?

A) Çocuk fasulye sırığından hızlıca inip sıcak evine geri dönmüş.

B) Dev, sıcak çorbayı görünce rahatlayıp gülümsemeye başlamış.

C) Babasının öfkeli hâlinin tersine kız Keloğlan'a sıcak davranmış.

D) Yiğitler günlerce uğraşıp sıcak demirden keskin bir kılıç dövmüş.

E) Periler kızın üşüdüğünü görünce ona sıcak elbiseler giydirmiş.

10. "Kirlileri renklerine göre ayırıp beyazları makineye koydu. "**cümlesindeki sıfatın benzeri aşağıdakilerden hangisinde vardır?**

A) Küçük kız, kırmızı şapkalı giysisini giyip yola koyulmuş.

B) Yeşil tepelerden aşağıdaki patikalara doğru koşuyorlardı.

C) Böyle konulara gençlerin daha duyarlı olması gerekiyor.

D) En umutsuz anlarda bile onun fikirlerini hatırlamalıyız.

E) Adam bir an duraksayıp tekrar camdan dışarıya baktı.

11. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde hem edat hem bağlaç kullanılmıştır?

A) Keloğlan kuyudan çıkabilmek için ne açlığı ne susuzluğu aklına getirmiş.

B) Aslan öfkeyle kükreyerek tüm orman hayvanlarını huzuruna emretmiş.

C) Küçük kuş kâh konup kâh uçarak üç günde anavatanına ulaşabilmiş.

D) Vezir susana dek bekleyen Keloğlan, sevinçle bir adım öne sıçramış.

E) Prens sihirli ayakkabıları giyince mutlulukla dans etmeye başlamış.

12. (I) Yunan edebiyatının tanınmış fabl yazarı Ezop'un hayatı konusunda ayrıntılı bilgi yoktur. (II) Milattan önce 6. yüzyıl da yaşadığı var sayılmaktadır. (III) Çevresine anlattığı masallar bir araya getirilince fabllar ortaya çıkmıştır. (IV) Ezop'un masalları dilden dile aktarılarak çağını ve sınırlarını aşmayı başarmıştır. (V) Ezop bu masallarla La Fontaine (La Fonten) adının da duyulmasını sağlamıştır.

Numaralandırılmış cümlelerin hangisinde yazım yanlışı yapılmıştır?

A) I B) II C) III D) IV E) V

13. Az sonra güneş doğacak ( ) Kıpkırmızı ( ) her yanı yakan bir güneş toprağa basmayacak ( ) sıcaktan soluk alamayacak ( ) Kızdırılmış bir fırının içindeymiş gibi hissedecek insanlar ( )

Yukarıda parantezle belirtilen yerlere aşağıdakilerden hangisinde verilen noktalama işaretleri getirilmelidir?

A) (:) (,) (,) (,) (.)

B) (.) (,) (,) (,) (.)

C) (.) (,) (;) (.) (.)

D) (...) (,) (,) (,) (.)

E) (.) (,) (,) (,) (...)

KELOĞLAN İLE KUYUDAKİ DEV

(...)

Keloğlan kuyunun yarısına gelince aniden bir kapı açılmış. Adamın biri Keloğlan'ı kucakladığı gibi bu kapıdan içeri çekmiş. Neye uğradığını anlayamayan Keloğlan kendine gelince bir de ne görsün! Geniş bir bahçe ve bu bahçenin ortasında büyük bir saray durmuyor mu? Sarayın bahçesinde güllerin arasında dünya güzeli bir kız oturmuş, arkasında bir dudağı yerde, bir dudağı gökte kocaman bir adam ayakta durmaktaymış. Çiçeklerin arasında bir tavus kuşu dolaşıyormuş. Şaşkınlıkla bunları seyre dalan Keloğlan'ın aniden gürleyen bir sesle aklı başından gitmiş. Dönüp bakınca, ne görsün? Koca bir dev. Dev, korkunç bir sesle:

-Eyyyy, âdemoğlu! Söyle bakalım, şu gördüklerinden hangisi daha güzel?

Keloğlan korkudan tir tir titremeye başlamış. Ne cevap vereceğini şaşırmış ama biraz sonra aklı başına gelmiş ve biraz düşündükten sonra:

-Gönül neyi severse güzel odur sultanım, demiş.

Dev, aldığı cevaptan memnun gibi görünmüş ve Keloğlan'a tekrar sormuş:

-Şu kız çok güzel, şu tavus kuşu çok hoş ama şu koca adam çok çirkin, çok kötü! Buna ne dersin?

Keloğlan artık ilk şaşkınlık ve korkudan kurtulmuş. İlk cevabın devi memnun ettiğini de fark ettiği için yine cevabı yapıştırmış:

-Gönül neyi severse güzel odur sultanım.

Aldığı cevaptan çok hoşlanan dev:

-Aferin, sen akıllı bir çocuğa benziyorsun, demiş.

Keloğlan'a hemen yanındaki, ağaçtan kopardığı üç tane büyük narı vermiş.

-Al bu narları. Dönüşte annenle birlikte yersin, demiş.

Meğer dev, kuyuya inenlere bu soruları sorarmış. Kimi kız, kimi tavus kuşu diye cevap verirmiş. Dev bu cevaplardan memnun kalmadığı için kuyuya inen bir daha yukarı çıkamazmış. Devin yanından ayrılan Keloğlan tekrar çıkış kapısına gelip yukarı nasıl çıkacağını düşünürken birden yukarıdan, su almak için sarkıtılmış bir kovanın kendisine doğru geldiğini görmüş, hemen bu kovadan tutarak yukarı çıkmış.

(...)

1. ***Keloğlan ile Kuyudaki Dev*** **masalından hareketle masallardaki kahramanların nasıl kişiler olduğu söylenebilir?**

....

....

....

....

....

....

2. Masalların mekân özellikleri düşünüldüğünde bu masaldaki mekân hakkında neler söylenebilir? Açıklayınız.

....

....

....

....

....

....

3. Aşağıdaki metinde bulunan yazım yanlışlarını bulunuz.

Ummadığın taş baş yarar. Ben bu işi başarırım, diye cevap vermiş Keloğlan. Etrafda toplanan kalabalıktan alaylı gülüşmeler yükselmiş. Gülüşenlere kızan tellal onun birazda fakir hâline acıyarak, bir şans vermek istemiş.

Aşağıdaki metni okuyarak soruları cevaplayınız. (Alıntılanan metnin aslına sadık kalınmıştır.)

İKİ ARKADAŞ

Vaktiyle ülkelerin birinde Salim ve Ganim adında iki arkadaş yaşardı. Bir gün birlikte geziye çıktılar. Az gittiler uz gittiler. Dere tepe düz gittiler. Gide gide bir çöle vardılar. Geniş, engin bir çöldü burası. Aç kaldılar, susuz kaldılar. Güç bela çölü geçtiler. Tekrar düştüler yola. Sonunda yüce bir dağa ulaştılar. Eteğinde büyük bir havuz vardı. Çevresi, rengârenk çiçeklerle donanmıştı. Ağaçlar yeşilliklerini havuza taşırmışlardı. Cennet gibiydi sanki. İki arkadaş nasıl da yorulmuştu. Havuzda bir süre dinlenmek istediler. Kenara oturdular. Yanlarında getirdikleri azıktan biraz yediler. Havuzun suyu oldukça serindi. Ellerini yüzlerini yıkadılar. Çevreyi seyrederken gözlerine bir şey ilişti. Gidip baktılar. Mermer bir levha. Üzerinde ilginç bir yazı. Okudular. Çok şaşırdılar. Şöyle diyordu yazıda:
"Ey yolcu! Bir yolculuğa çıkmak ister misin? Sonuçta seni sonsuz bir mutluluk bekliyor. Atılmak istersen eğer bu maceraya, önce havuzu, yüzerek karşıya geç. Orada taştan bir arslan heykeli göreceksin. Şayet onu omuzlayıp bir çırpıda şu dağa çıkarabilirsen sınırsız bir mutluluğa erişeceksin. Fakat çıkacağın yol çok sıkıntılıdır, yorucudur. Yokuş diktir. Yolda ayağına dikenler batacak, çalılar takılacak. Yırtıcı hayvanlarla karşılaşacaksın. Onlardan kurtulmak güçtür. Bütün bunları yenersen sonuçta mutlu olacaksın."

İki arkadaş donup kaldılar. Bir süre sessizce durdular. Sessizliği önce Salim bozdu:
– Ben, dedi, böyle sonu belirsiz bir maceraya atılamam.
Ganim itiraz etti:
– Zahmetsiz bir şeye ulaşılmaz. Sıkıntı çekmeden insan mutlu olamaz.
Salim, düşüncesinde kararlıydı:
– Hayır, dedi, ben onca tehlikeyi göze alamam.
Ganim:
– Sen kabul etmezsen etme, dedi, ben şansımı deneyeceğim.
Salim korkmuştu.
Arkadaşına acıyordu.
– Bari, dedi, senin karşılaşacağın tehlikeleri görmeyeyim. Ve uzaklaştı oradan.
Ganim, korkusuzdu. Fakat, yine de bir ürperti duymuyor değildi yüreğinde. Bildiği bütün duaları birer birer okuyarak atladı havuza. Yüzmeye başladı. Gittikçe güçten düşüyordu. Güç belâ karşıya ulaşabildi. Havuzun diğer ucuna varınca derin bir nefes aldı. Rahatlamıştı. Bir süre dinlendi, soluklandı. Çevreyi seyretmeye başladı. Taştan yapılmış arslan heykeli karşısındaydı. Kuşkulu kuşkulu yaklaştı. Gücünü toplayıp heykeli sırtladı. Yine, okuyarak bildiği bütün duaları, dağa yükselen dik yokuşa doğru yürümeye başladı. Yokuş soluğunu kesiyordu. Oldukça dikti. Omzundaki heykelse sanki gittikçe ağırlaşıyordu. Nefes nefese kalmıştı. Durup dinlenmek istedi. Yokuşta durmanın tehlikeli olacağını düşünüp vazgeçti. Anasından emdiği süt burnundan gelmişti. Sonunda dağın doruğuna varmıştı. Oflaya puflaya heykeli taşıdı doruğa. Yere koyar koymaz arslan ile gelip kükredi. Öyle bir kükreyişti ki bu, dört bir yana korkunç bir gürültü hâlinde yayıldı. Dağın arkasında büyük şehirler vardı. Arslanın kükreyişi kentlere kadar ulaştı. Sesi duyan bir grup insan Ganim'in bulunduğu yere doğru geliyordu. Ganim şaşkınlık içindeydi. Bir arslana bir de üzerine doğru gelen kalabalığa bakıyordu. Hiçbir şey anlamadı. Kalabalıktan çok korkmuştu.
"Aman Allahım, nedir bu başıma gelenler?" diye söylenmeye başladı.
Kalabalık gittikçe yaklaşıyordu. Ganim'deki gerilim son sınıra ulaşmıştı. Fakat korkusu boşunaydı. Topluluktan birkaç kişi öne çıktı. Ellerinde süslü padişah giysileri vardı. Sessizce yaklaştılar. Kaftanı Ganim'e giydirdiler. Başına büyük bir kavuk oturttular. Güzel bir küheylana bindirdiler ve şehre doğru yola koyuldular.
Ganim, şimdi çok sevinçliydi. "Başıma devlet kuşu kondu galiba." diyordu. Yine de hayretler içindeydi. Kalabalıktan birisine sordu:
– O gördüğünüz arslan ve havuz tılsımlı şeylerdir, cevabını aldı.
Bir başkası:
– Bizim padişahımız ölünce dağdan arslanın kükremesini bekleriz. Arslan kükreyince yeni hükümdarımızın geldiğini anlarız, dedi.

(Düzenlenmiştir.)
Beydeba, *Kelile ve Dimne*, Lacivert Yayıncılık, İstanbul, 2008.
(Hazırlayan: Sadık Yalsızuçanlar)

1. Mermer levhaya rastlamaları ve üzerindeki yazıyı okumaları Ganim'in hayatının değişmesini sağlamıştır. Yazarın yerinde olsaydınız olayların aynı şekilde gelişmesini sağlamak için bu bölümü başka nasıl kurgulardınız?

....

....

....

2. Metindeki olayları iki arkadaş değil de sadece Ganim yaşasaydı metnin kurgusunda ve temasında bir değişiklik olur muydu? Gerekçeleriyle açıklayınız.

....

....

....

3. Mermer levhada önerilenleri Salim de göze alsa ve yapsaydı metnin kurgusunda nasıl bir değişiklik olurdu?

....

....

....

4. Cesaret gösteren Ganim'in masalın sonunda ödüle ulaştığı söylenmiş ancak Salim'in akıbetiyle ilgili bir bilgi verilmemiştir. Yazarın yerinde olsaydınız masalın teması doğrultusunda Salim'le ilgili nasıl bir son belirlerdiniz?

....

....

....

Aşağıdaki bulmacayı çözerek anahtar kelimeyi bulunuz.

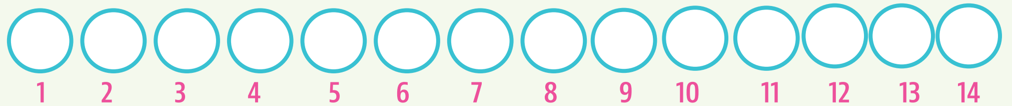
SOLDAN SAĞA

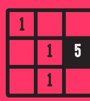
1. Masallarda merak unsurunun en yoğun olduğu bölüm.
5. Eski Yunan'daki bilinen en eski masal örneği.
7. *Kalyanamkara ve Papamkara* masalının yazıldığı dönem.
9. 1859 yılında La Fontaine'in (La Fonten) fabllarını Türkçeye çeviren şair.
10. Sevinç, kıvanç, acı, korku, şaşma gibi duyguları anlatan cümle veya ibarelerin sonuna konan işaret.
13. Osmanlı Dönemi'nde sözlü gelenekten derlenerek hazırlanan ilk Türk masalı.
14. Kişilerin tanıtıldığı fabl bölümü.

YUKARIDAN AŞAĞIYA

2. Genellikle halkın yarattığı, kuşaktan kuşağa sürüp gelen, olağanüstü kişilerin başından geçen olağan dışı olayları anlatan edebî tür.
3. Arap ve İran kaynaklı *Binbir Gece Masalları'*nın anlatıcısı.
4. Edebiyatımızda masal sözcüğünü gerçek anlamına bağlı olarak kullanan ilk sanatçı.
6. *Harnâme'*nin nazım biçimi.
8. *Mantıku't-Tayr* adlı eserin şairi.
11. İranlı şair Sadi'nin fabl özelliği taşıyan eseri.
12. Masallarda dinleyicinin ilgisini çekme amacı taşıyan tekerleme bölümü.

ANAHTAR KELİME

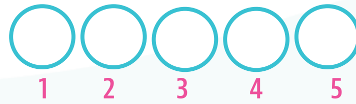
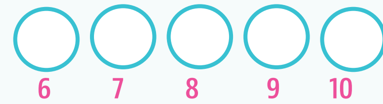

Kelime Avı

Aşağıdaki bulmacayı çözerek anahtar kelimeyi bulunuz.

1. Tekerleme Bölümü	ÖEEDŞM	6 kutu (4. kutu: 8)
2. Masal	ISSKA	5 kutu (1. kutu: 1, 3. kutu: 10)
3. Kısa manzum	LABF	4 kutu
4. Bir masal	LŞLIKBÖUKR	6 + 4 kutu (ikinci kelimenin 1. kutusu: 5)
5. Masal derleyicisi	ZEOP	4 kutu (4. kutu: 6)
6. Çatışma	ÜĞDMÜ	5 kutu (2. kutu: 2)
7. Söz sanatı	AINKT	5 kutu (2. kutu: 9)
8. Anlatım biçimi	MKÖYLÜEE	8 kutu (4. kutu: 4)
9. Sözcük türü	LBĞAÇA	6 kutu (6. kutu: 3)
10. Bir anlatıcı	ŞEZHRTAA	8 kutu (4. kutu: 7)

ANAHTAR KELİME

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

CEVAP ANAHTARI

EŞLEŞTİRME

1. D
2. C
3. G
4. F
5. A
6. E
7. H
8. B

BOŞLUK DOLDURMA

1. Masal
2. sanatsal-tekerleme
3. kalıp
4. evrensel
5. dilek
6. döşeme
7. *Ezop Masalları*
8. *Binbir Gece Masalları*-Şehrazat
9. *Kibritçi Kız*-Andersen
10. *Billur Köşk*
11. Namık Kemal
12. *Mesnevi*
13. öyküleyici
14. *Mantıku't-Tayr*
15. Şeyhî

ÇOKTAN SEÇMELİ

1. E
2. C
3. E
4. D
5. D
6. E
7. A
8. A
9. C
10. C
11. A
12. B
13. C

AÇIK UÇLU

1. Masaldaki kahramanlar olağanüstü mekânlarda olağanüstü olaylar yaşayan olağanüstü kişilerdir. Bir kuyunun içindeki gizemli bir bahçede yaşayan dev, bir dudağı yerde bir dudağı gökte bir adam masal âlemine uygun kahramanlardır. Diğer masallarda olduğu gibi bu masalda da kahramanlar hayalî kişilerdir.

2. Bu masalda mekân bir kuyunun içinde gizemli bir bahçe ve bu gizemli bahçenin ortasında bir de saray şeklinde betimlenmiş. Burası, diğer masallarda olduğu gibi hayalî bir mekândır.

3. "Etrafda" yerine "etrafta" olmalıdır. "Biraz da" şeklinde yazılmalıdır.

CEVAP ANAHTARI

BECERİ TEMELLİ

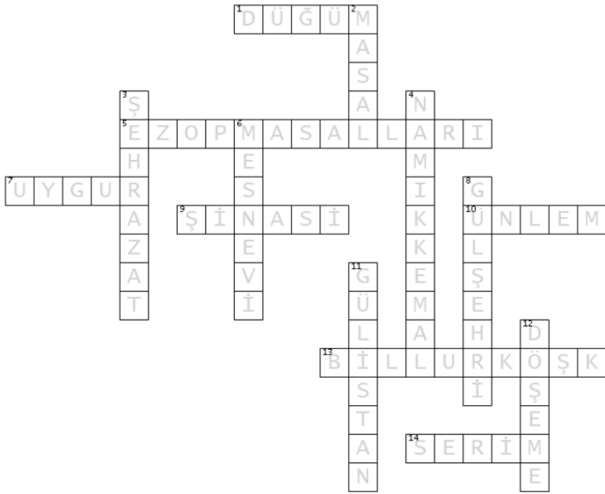
1. Kahramanlar dinlenmek için oturdukları havuz kenarında bilge bir kişiye rastlayabilir ve levhada yazılanları ondan duyabilirdi.

2. Ganim, korkusuz davranarak havuzu geçme macerasını tek başına göze aldığından metnin kurgusunda önemli bir değişiklik meydana gelmezdi. Ancak metinde cesur davranıp risk almayla korkak davranmanın sonucu karşılaştırılmak istenmektedir. Cesaret gösteren Ganim karşısında korkak davranan Salim'in olması temayı güçlendirmektedir.

3. Metne göre cesaret ve risk almanın ödülü padişah olmaktır. Aynı ülkede iki kişiye padişahlık verilmeyeceğine göre zorlu yolculuğu geçen kişiler için başka bir ödül belirlemek gerekecekti.

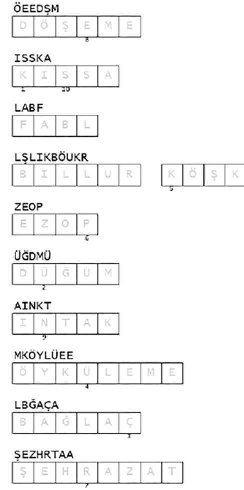
4. Salim'in verdiği kararın sonuçlarının anlatılması masalı daha etkili hâle getirirdi. Bu nedenle Ganim'in ulaştığı mutlu sona şahit olarak pişmanlık yaşadığından söz ederdim.

BİL-BUL-ÇÖZ

ANAHTAR KELİME: Grimm Kardeşler

KELİME AVI

ANAHTAR SÖZCÜK: Küçük Prens

Etkileşimli Kitaplar

Beceri Temelli Kitaplar

Soru Bankası

Mobil Soru Bankası

Dinamik Uygulamalar

3B Modeller

YKS Kampı

TRT EBA TV Lise

OGM MATERYAL

http://ogmmateryal.eba.gov.tr